

Lausunnon antaminen Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026 - 2030 täydentävästä osastrategiasta

KHALL 20.04.2026 § 87
180/11.01.00.03/2026

Valmistelija ympäristötarkastaja Pia-Lena Närhi puh. 040 7393 977

Arvio kuntastrategian toteutumisesta

Neutraali

Keski-Pohjanmaan liitto on pyytänyt lausunta Ilmastotietkartta 2030. Lausunnot on pyydetty toimittamaan 22.4.2026 mennessä sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@keski-pohjanmaa.fi.

Ilmastotietkartta on yksi kymmenestä osastrategiasta, jotka tarkentavat Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelmaa 2026-2029 eri kehittämisalueiden sisällön ja tehtävien osalta. Maakuntaohjelma perustuu lakiin alueiden kehittämiseen sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021).

Osastrategiat 2030 on valmisteltu laajassa osallistuvassa prosessissa yhteistyössä Keski-Pohjanmaan liiton ja alueen kuntien sekä sidosryhmien kanssa. Maakuntahallitus käsittelee osastrategiat kesäkuun 2026 kokouksessaan.

Keski-Pohjanmaan liitto on laatinut 2021 ilmastotietkartan, jonka jälkeen ilmasto- ja energiapolitiikan toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Ilmastotyötä ohjaavat yhä vahvemmin päästökauppa ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivit. Ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät selvemmin myös Keski-Pohjanmaalla, mikä korostaa sopeutumisen ja varautumisen tarvetta. Vuoden 2021 ilmastotietkartan valmistumisen jälkeen on Suomen ja Keski-Pohjanmaan kasvihuonekaasupäästöt jatkanut laskuaan. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) mukaan kuntien yhteenlasketut ilmastopäästöt ovat laskeneet vuodesta 2021 18 %. Keski-Pohjanmaalla päästöt ovat laskeneet 12 %.

Ilmastotietkartassa on Kaustisen osalta merkitty mm kokonaispäästön vähentyminen 15 % vuoden 2005 tasosta. Suurin päästölähde 2023 Kaustisella on maatalous, jonka kasvihuonepäästöt vastaavat 59 % kunnan kokonaispäästöstä. Tieliikenteen osuus päästöistä vuonna 2023 oli 14 % ja työkoneiden 4 %. Lämmityksen osuus kokonaispäästöistä oli noin 11 %.

Esittelijä Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan:

Maankäytön tiivistäminen haja-asutusalueilla ei ole mahdollista, myöskään joukkoliikennettä ei ole mahdollista toteuttaa haja-asutusalueella kustannussyistä.

Ilmastotietkartan liikenteen päästöjen vähentämistavoitteisiin päästössä mainitaan raskaan liikenteen vety- ja suurteholatausverkoston rakentamista valtateiden solmukohtiin. Kohdassa ei ole huomioitu

liikennebiokaasumahdollisuutta. Alueella on useita biokaasulaitoksia ja suunnitteillaan on suuri biokaasulaitoskompleksi Kaustiselle, jotka mahdollistaisivat liikennebiokaasun valmistuksen. Niin vety- kuin liikennebiokaasu ovat vaihtoehtoisia käyttövoimia.

Lainsäädännössä on tarkoin määritelty mitä kiertotalouden raaka-aineiden sivuvirtoja voidaan käyttää infra- ja maanrakennuksessa, mikä hankaloittaa tämän toteutumista. Esimerkiksi Kaustisella on kaivosteollisuuden sivukivet luokiteltu vaaralliseksi jätteeksi siinä olevien luontaisten haitta-ainepitoisuuksien vuoksi. Nämä ns. haitta-ainepitoisuudet ovat esim. kallion luontainen arseenipitoisuus, joka itsessään ylittää annettuja ohjearvoja. Lainsäädäntöön tulisi tehdä muutoksia, jotta saman alueen kallioperästä otettu kiviaines voidaan käyttää kiertotaloudessa ilman, että sen luokitus muuttuu vaaralliseksi vain sen vuoksi, että se on irrotettu kallioperästä. Ilmastotiekartassa tulee huomioida, että nämä raaka-ainevirrat eivät välttämättä ole helposti käytettävissä ja laatu voi vaihdella suuresti.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien lisäämisessä kunnat voivat kannustaa yrityksiä rakentamaan latausverkostoja, mutta kunnat eivät voi tehdä omia ulkopuolisille tarkoitettuja maksullisia latauspisteitä, koska silloin kilpaillaan kunnan alueella olevien yritysten kanssa markkinoista.

Kiertotalouden huomioiminen julkisissa hankinnoissa nostaisi hintoja reilusti, jolloin sen edellytys on käytännössä kuntien taloustilanteessa mahdotonta.

Metsien ja peltojen hiilinielujen laskelmissa sekä metsien tuoton laskelmissa ei huomioida tuulivoimapuistojen vaikutusta, koska ne ovat ns. teollista rakentamista. Tämä laskentamalli vääristää tietoja metsien hiilinieluista. Laskelmissa tulee käyttää uusinta tutkimustietoa.

Päätös

Hyväksyttiin.
